

Laguna *uz Vas*

FATIMA MERNISI

**Snovi o
zabranjenom
voću**

Prevela
Maja Kaluđerović

■ Laguna ■

Naslov originala

Fatima Mernissi

DREAMS OF TRESPASS: TALES OF A HAREM GIRLHOOD

Copyright © 1994 by Fatima Mernissi

Photographs copyright © 1995 by Ruth V. Ward

Translation Copyright © 2003, 2015 za srpsko izdanje,
LAGUNA

Edicija LAGUNA UZ VAS

1. Snovi o zabranjenom voću, Fatima Mernisi
2. Poruka u boci, Nikolas Sparks

Snovi o zabranjenom voću

SADRŽAJ

1. Granice mog harema	9
2. Šeherezada, kralj i reči.	21
3. Francuski harem	29
4. Jasminina prva družbenica	37
5. Šama i kalif	49
6. Tamuin konj	59
7. Harem u nama	69
8. Sudopera u reci	79
9. Noći smeha i mesečine	87
10. Muške odaje	95
11. Drugi svetski rat: pogled iz dvorišta	107
12. Asmahan, raspevana princeza	117
13. Harem odlazi u bioskop	129
14. Egipatske feministkinje u poseti haremu	141

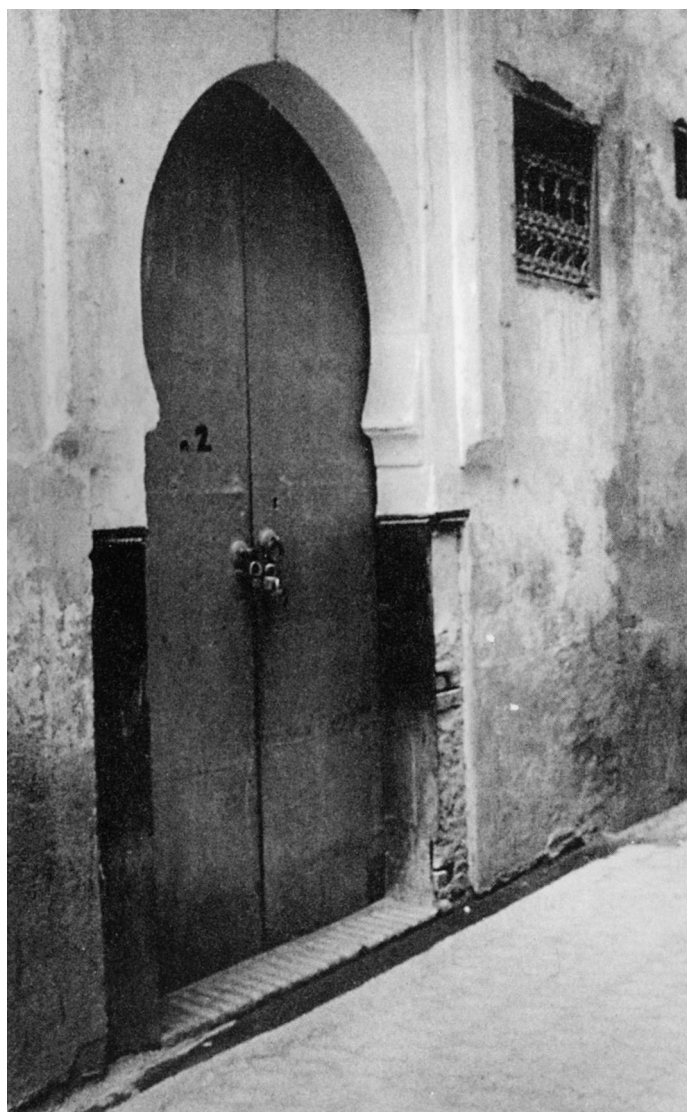
15. Sudbina princeze Budur.	151
16. Zabranjena terasa	159
17. Mina, tikva bez korena	173
18. Američke cigarete	191
19. Brkovi i grudi.	205
20. Tihi san o krilima i letu	219
21. Politika kože: <i>jaja, urme i ostale tajne o lepoti.</i> . .	235
22. Kana, glina i muške oči	247
 O autorki	 259

1.

GRANICE MOG HAREMA

ROĐENA SAM 1940. godine u haremu u Fesu, marokanskom gradu podignutom u devetom veku, pet hiljada kilometara zapadno od Meke, a hiljadu kilometara južno od Madrida, opasne prestonice hrišćanstva. S hrišćanima, baš kao i sa ženama, nedaće počinju onog časa kada prestanu da se poštuju *hudud*, svete međe, govorio je otac. Ja sam na svet došla sred haosa u kome ni hrišćani ni žene nisu prihvatili međe. Žene iz harema prepirale su se i nadmudrivale s Ahmedom, čuvarem našeg kućnog praga, dok su strane sile nadirale sa severa i plavile naš grad. Vojnici behu utaboreni na samom kraju naše ulice, koja je ležala između starog grada i Vil Nuvel, novog grada koji su podigli oni sami. Kada je Alah stvorio svet, govorio je otac, s dobrim razlogom odvojio je žene od muškaraca, dok se između muslimana i hrišćana isprečilo more. Svet živi skladno sve dok se poštuju granice; njihovo prekoračenje vodi jadu i nesreći. No žene danonoćno snevahu o

prekoračenju granica. Svet iza kapije beše njihova opsesija. Po vasceli dan maštale su kako tumaraju nepoznatim ulicama, dok su hrišćani prelazili more donoseći rasulo i smrt.

Nedaće i hladni vetrovi stižu sa severa, a istoku se okrećemo u molitvi. Meka je daleko. Molitvama je može dosegnuti samo onaj ko zna kako da se usredsredi. Mene će naučiti kako da se usredsredim kad za to dođe vreme. Vojnici iz Madrida utaborili su se blizu Fesa. Čak i stric Ali i otac, obojica viđeni ljudi u gradu i zapovednici svima u našem domu, morali su da traže dozvolu iz Madrida da bi prisustvovali verskim svečanostima u Tangeru, udaljenom tri stotine kilometara. Vojnici pred našim vratima behu Francuzi. Pripadali su drugom plemenu. Premda hrišćani kao i Španci, govorili su drugim jezikom i živeli severnije. Njihova prestonica bio je Pariz. Rođak Samir je govorio da je Pariz dve hiljade kilometara daleko od nas, dvaput udaljeniji i dvaput opakiji od Madrida. Kao i muslimani, i hrišćani su se bez prestanka međusobno gložili, te se Francuzi i Španci umalo ne pobiše na prelasku naše granice. Shvativši da pobednika nema, rešili su da podele Maroko napola. Postavili su vojnike blizu Arbave i saopštili da je, od tog časa, potrebna jedna dozvola da bi se išlo na sever, u španski Maroko, a druga da bi se išlo na jug, u francuski Maroko. Onaj ko se nije pridržavao ovih pravila, bio bi zaustavljen u Arbavi, na graničnom prelazu, pred golemom kapijom koju su proglasili granicom. No Maroko je vekovima stajao nepodeljen, rekao je otac; takav beše i pre no što je, pre hiljadu četiri stotine godina, stigao islam. Niko još nije čuo za zemlju koja se da prepoloviti granicom. Granica je nevidljiva linija u umu ratnika.

Rođak Samir, koji je katkad pratio strica Alija i oca na njihovim putovanjima, tvrdio je da je za postojanje svake granice neophodan vojnik koji će druge prisiliti da u granicu veruju. U samom predelu ne menja se ništa. Granica se pruža u glavama moćnika. Ja sama nisam mogla da se uverim u istinitost njegovih reči, jer su mi stric Ali i otac rekli da devojčica ne može da putuje. Putovanja su opasna, a žene bespomoćne. Tetka Habiba, koju je, bez razloga, izopštio i proterao muž koga je iskreno volela, tvrdila je da je Alah u Maroko poslao vojsku sa severa kako bi muškarcima bili kažnjeni zbog prekoračenja granica kojima žene behu zaštićene. Onaj ko povredi ženu, prekoračuje svetu Alahovu među. Nezakonito je nauditi nemoćnom. Tetka Habiba je zbog svoje muke plakala godinama.

Obrazovan čovek poznaje *hudud*, svete međe, govorila je Lala Tam, upravnica verske škole u koju su me, sa tri godine, poslali da se pridružim mojim rođakama, kojih beše desetak. Učiteljica je imala dugačak prut kojim nam je ulivala strah, te sam se bezrezervno slagala sa svim što je govorila o granicama, o hrišćanstvu i o obrazovanju. Biti musliman značilo je poštovati *hudud*. Poštovati *hudud* za dete je značilo biti poslušan. Bilo mi je veoma stalo da Lala Tam bude zadovoljna mojim vladanjem, te sam zamolila rođaku Maliku, dve godine stariju od mene, da mi pokaže gde se, zapravo, *hudud* nalazi. Odgovorila mi je da će, po njenom iskustvu, sve biti u najboljem redu budem li slušala učiteljicu. *Hudud* je sve ono što učiteljica zabranjuje. Reči moje rođake pomogle su mi da se opustim i da zavolim školu.

Ali od tog doba, potraga za granicama postala je smisao mog života. Nemir počne da me izjeda svaki put kad

nisam u stanju da tačno odredim geometrijsku liniju iza koje počinje moja nemoć.

Moje detinjstvo bilo je srećno, jer granice behu kristalno jasne. Prva granica bio je prag koji je naš porodični salon delio od dvorišta. Ne beše mi dopušteno da kročim u dvorište sve dok se mati ne probudi, što je značilo da sam morala da se zabavljam sama od šest do osam sati izjutra, vodeći, pri tom, računa da budem nečujna. Ako sam želela, mogla sam da sedim na hladnom pragu od belog mermera, ali ne i da se pridružim malim rođacima koji su se već igrali. „Još ne poznaješ vlastita ograničenja“, govorila mi je mati. „Čak i igra je vrsta rata.“ Kako sam se plašila rata, spustila bih svoje jastuče na prag i igrala se igre nazvane *l-masaria b-lglass*, „sedeća šetnja“. Ovo je igra koju sam sama izmislila, i za koju i danas nalazim da je korisna. Za igru su potrebne tri stvari: da ste u zatvorenom prostoru, da imate gde da sednete i da ste krotka uma, svesni da vaše vreme nema nikakvu vrednost. Igra se sastoji u nepomičnoj šetnji poznatim prostorom, koji se pretvarate da ne poznajete.

Sela bih na naš prag i posmatrala kuću kao da je vidim prvi put. Preda mnom je ležalo četvorougao dviorište strogih linija, u kome je vladala potpuna simetrija. Čak je i mermerna fontana, koja je danonoćno žuborila u središtu dvorišta, izgledala pripitomljeno, kao pod stalnim nadzorom. Obodom česme pružao se uzani friz od belo-plavog fajansa, iscrtan istom šarom kao i četvrtaste mermerne pločice na tlu. Dvorište je bilo opkoljeno lučnim kolonadama, po četiri stuba na svakoj strani. Donji i gornji delovi stubova bili su obloženi mermerom, a sredina plavo-belim

pločicama, čija šara beše istovetna kao i šara pločica na tlu i oko česme. Na suprotnim stranama dvorišta sučeljavala su se u parovima četiri salona. Na ulazu u svaki salon nalazila su se ogromna vrata i veliki bočni prozor koji se otvarao prema dvorištu. Zimi i rano izjutra izrezbarene vratnice od kedrovine bile su čvrsto zamandaljene; leti stajahu širom otvorene, dok su teški brokatni i somotski zastori i čipkane zavese treperili na povetarcu, propuštajući prigušeno svetlo i utišane zvuke. Prozori su imali drvene kapke izrezbarene s unutrašnje strane, slične vratima, ali su se spolja mogle videti samo rešetke od kovanog gvožđa, natkriljene prekrasnim lukovima od šarenog stakla. Volela sam ove lukove. Crvena i plava stakla prelivala su se na jutarnjem suncu, dok je žuto staklo bledele pod jakim svetlom. Kao i teške drvene vratnice, i prozori su leti ostajali širom otvoreni; zastori su navlašeni samo noću i u vreme popodnevnog odmora, zbog mirnijeg sna.

Onaj ko bi podigao pogled ka nebu, video bi otmeno dvospratno zdanje s lučnim kolonadama, sličnim kolonadama u dvorištu, i s gvozdenim posrebranim parapetom. A ponad svega lebdelo je nebo, strogog četvrtastog oblika, uramljeno izbledelim, zlatnožutim šarama drvenog friza.

Pogled iz dvorišta put neba bio je neizrecivo lep. Nebo se isprva činilo pitomim, zbog četvorougaoanog rama stvorenog ljudskom rukom. No kretanje ranih jutarnjih zvezda, koje su lagano bledele u dubokom plavetnilu, u posmatrača je izazivalo vrtoglavicu. Pokatkad čak, posebno za zimskih meseci, dok su purpurni i jarkoružičasti zraci sunca besno razgonili s neba zaostale, tvrdoglave zvezde, prizor beše gotovo omamljujući. Zabačene glave,

pogleda prikovanog za uokvireno nebo, osetila bih kako mi se oči sklapaju. Ali tada bi u dvorište stali da naviru ljudi, pristižući odasvuda – iz soba, sa stepeništa... (O, umalo da zaboravim stepeništa! Smeštena na sve četiri strane dvorišta, činila su mi se bitnim jer su na njima čak i odrasli mogli da se igraju žmurke i jurcaju gore-dole uglačanim zelenim stepenicima.)

Preko puta mesta gde sam sedela nalazile su se odaje mog strica, strine i njihovo sedmoro dece, istovetne odajama u kojima smo živeli mi. Majka nije dopuštala postojanje uočljivih razlika između naših i njihovih odaja, premda stric beše sin prvenac, te je, po tradiciji, polagao pravo na prostraniji i raskošniji životni prostor. Stric nije bio samo stariji i bogatiji od oca, već je imao i veću porodicu. Nas je bilo samo petoro – moji roditelji, sestra, brat i ja. Stričeva porodica beše devedečlana (desetočlana, ukoliko bih ubrojala i strininu sestru iz Rabata, koja ih je, nakon što je njen muž uzeo drugu ženu, često posećivala, ostajući u gostima i po šest meseci). Ali je mati, koja je mrzela bitisanje u zajednici i sanjala o tome da neprekidno bude s ocem *tête-à-tête*, prihvatila ovakav život pod jednim uslovom – da se među suprugama ne prave razlike. Uživala je jednake privilegije kao i strina, mada strina i ona ne behu istog ranga. Stric je prećutno prihvatio ovakvo stanje. U valjano organizovanom haremu, onaj ko je uticajniji dužan je da bude i velikodušniji. Njemu i njegovoj deci jeste pripadalo više prostora, ali samo na gornjim spratovima, daleko od povozan punog zajedničkog dvorišta. Moćnima ne dolikuje da se busaju u grudi.

Naša baka po ocu, Lala Mani, živela je u salonu s moje leve strane. Obilazili smo je samo dvaput dnevno – izjutra,

kada smo joj ljubili ruku, i s večeri, kada smo činili isto. Njen salon, kao i ostali saloni, beše pun fotelja presvučenih srebrnom brokatnom svilom i jastučića poređanih uz zidove. Na centralnom zidu stajalo je veliko ogledalo u kome se nazirao odraz glavne kapije zaklonjene teškim zastorima. Svetli tepih sa cvetastom šarom pružao se od zida do zida. Nikada, *nikada* nismo smeli da stupimo na njen tepih u papučama ili, još gore, mokrih, bosih nogu. Ovo potonje beše gotovo nemoguće izbeći za letnjih meseci, kada je popločano dvorište kvašeno dvaput dnevno vodom iz česme. Mlade devojke iz naše porodice, moja rođaka Šama i njene sestre, prale su dvorište igrajući se igre pod nazivom *la piscine* (bazen) – prosipale su na pod kofe pune vode, „slučajno“ zalivajući i one koji bi se našli u blizini. To je, dakako, ulivalo kuraž mlađoj deci (pre svih meni i mom rođaku Samiru) da odjure do kuhinje i vrate se s gumenim crevom u rukama. Potom bismo se dali na prskanje, dok su svi oko nas larmali nastojeći da nas zaustave. Buka bi, neminovno, uznemirila Lala Mani, koja bi provirila iza zastora i zapretila da će nas, već iste večeri, tužiti ocu i stricu. „Kazaću im da u ovoj kući više niko ne poštuje starije“, govorila je. Lala Mani je mrzela prskanje vodom podjednako kao i mokre noge. Ako bismo, nakon igre oko česme, pohitali da joj nešto saopštimo, zaustavila bi nas. „Ne obraćajte mi se mokrih nogu“, govorila je. „Najpre ih obrišite.“ Što se nje ticalo, onaj ko prekrši Pravilo o Čistim i Suvim Nogama doveka je prokažen, a onome ko se usudi da stupi na njen cvetni tepih i pri tom ga uprlja, ni nakon dugog niza godina neće biti dopušteno da zaboravi na taj događaj. Lala Mani držala je do poštovanja starijih.

Drugim rečima, volela je da sedi u miru, otmeno odevena u gizdave odore, i nemo zuri put dvorišta. U mukloj tišini. Tišina beše dragocena privilegija malobrojnih srećnika do kojih deca ne behu u mogućnosti da dopru.

Na desnoj strani dvorišta nalazio se najveći i najotmeniji salon, muška dnevna soba, u kojoj su muškarci obedovali, slušali novosti, sklapali poslove i igrali karte. Jedino su muškarci imali pristup radio-aparatu, smeštenom u velikom ormaru koji beše pod ključem. Zvučnici su stajali napolju, da bi radio mogli da čuju i ostali ukućani. Otac je bio ubeđen da jedino on i stric imaju ključ od ormara. Ipak, neznano kako, žene su uspevale da slušaju Radio Kairo kad god su muškarci bili odsutni. Šama i majka tada bi igrale uz melodije koje su dopirale s radija, pevajući uz libansku princezu Asmahan: „Zaljubljena sam...“ Muškarci tad behu daleko od očiju. Dobro pamtim dan kada su odrasli prvi put za mene i Samira upotreбили reč „izdajice“: onog dana kada smo, na očevo pitanje šta smo radili u njegovom odsustvu, odgovorili da smo slušali Radio Kairo. Time odadosmo tajnu da se u opticaju nalazi ključ napravljen kradom. Da su žene ukrade ključ i napravile duplikat. „Ako su napravile kopiju ovog ključa, sutra će napraviti kopiju ključa od kapije“, rekao je otac. Usledila je burna rasprava. Žene su preslišavane u muškoj dnevnoj sobi, jedna po jedna. Nakon dvodnevni ispitivanja, ispostavilo se da je ključ pao s neba. Neznano kako.

Uprkos ovakvom ishodu, žene iskališe svoj bes na nama, deci. Tvrdile su da smo izdajice i da će nas izopštiti iz svojih igara. Ovo beše užasavajuća kazna, te smo se branili govoreći da je naš greh samo to što smo rekli istinu. Majka nam

odbrusi da neke stvari, zaista, jesu istina, no to ne znači da moraju biti izrečene. Bolje je da ostanu tajna. A ono što se kaže i ono što se ne kaže, nastavila je, nema nikakve veze s istinom i laži. Preklinjali smo je da nam to поближе objasni, ali nam ona ne izađe u susret. „Dužni ste da sami procenite posledice koje će proizvesti vaše reči“, rekla je. „Ukoliko ono što kažete nekome nanosi bol, bolje je da ćutite.“ Taj savet nije nam mnogo pomogao. Siroti Samir mrzeo je da ga nazivaju izdajicom. Protestovao je i vikao da ima pravo da kaže šta god mu se prohte. Kao i obično, divila sam se njegovoj smelosti, no nisam rekla ni reč. Shvatila sam da ću, pored napora koji sam ulagala u razlučivanje istine od laži, morati da proniknem i u tajnu „tajne“. Preda mnom je stajao zbunjujući zadatak. Pomirila sam se s tim da će me, ubuduće, verovatno često vređati i nazivati izdajicom.

Iz nedelje u nedelju imala sam zadovoljstvo da se divim prkosnom Samiru, sigurna da mi se, dok sam uz njega, ništa loše ne može desiti. Samir i ja rođeni smo istog popodneva, za meseca Ramadana*. Delio nas je samo jedan sat. On je rođen pre mene, na drugom spratu, kao sedmo dete u porodici. Ja sam rođena sat kasnije, u salonu na prvom spratu, kao prvorodena kći mojih roditelja. Premda mati beše iscrpljena, zahtevala je da tetke i rođaci moje rođenje proslave istim obrednim radnjama kojim su slavili i Samirovo. Oduvek je odbacivala koncept muške nadmoći, smatrajući ga besmislenim i protivnim islamskoj veri. „Alah nas je sve stvorio jednakima“, govorila je. Kućom je, tako,

* Za vreme Ramadana, svetog meseca za muslimane, svakodnevno se posti od izlaska do zalaska sunca.

po drugi put odjeknula tradicionalna pesma *ju ju ju*,* uz druge svečarske melodije, što zbuni susede, navodeći ih na pomisao da je rođen još jedan dečak. Moj otac beše oduševljen: bila sam bucmašta beba, lica okruglog kao mesec, te on smesta izvede zaključak da ću izrasti u zanosnu lepoticu. Lala Mani ga je zadirkivala, tvrdeći da mi je koža odviše bela, oči preterano iskošene, a jagodice previsoke, te da Samir ima „prekrasnu zlaćanu put i krupne oči boje crnog somota“. Majka mi je kasnije pričala da je, ne rekavši ništa, prvom prilikom pohitala da se uveri ima li Samir zaista oči boje crnog somota. Imao je. Boja tih očiju ostala je neizmenjena, ali se njihova blagost gubila kada bi zapao u svoja buntovnička raspoloženja. Verovala sam da je njegova vretenasta građa najveći razlog što ne može da se uzdrži od skakanja gore-dole kad god bi se sukobio s odraslima.

Za razliku od njega, ja bejah punačka i nikada mi nije padalo na pamet da skačem i da se svađam; umesto toga sam plakala i krila se iza majčinih skuta. No majka me je vazda opominjala da ne mogu prepustiti Samiru vojevanje moje vojne: „Moraš naučiti da podvikneš i da se pobuniš, baš kao što si naučila da hodaš i govoriš. Plakanjem izazivaš još goru nevolju.“ Bila je u strahu da ću izrasti u ropski poslušnu ženu, te se jednog leta požali baki Jasmini, nadaleko poznatoj po učešću u brojnim prepirkama. Baka joj je savetovala se okane poređenja mene i Samira, i da me

* *Ju ju ju* je vesela pesma koju žene pevaju kada proslavljaju srećne događaje, od rođenja i venčanja, do skromnijih proslava – završetka rada na vezenom stolnjaku, ili rođendana stare tetke.

podstakne na razvijanje zaštitničkog stava prema mlađoj deci. „Brojni su načini da se iskuje jaka ličnost“, rekla joj je. „Može se negovati odgovornost prema drugima. Takođe, drugi se mogu napadati i hvatati za gušu čim nešto zgreše, ali to ne smatram posebno mudrim. Dete treba podstaći da brine o slabijima, jer na taj način jača samo sebe. Ona ne greši što od Samira očekuje zaštitu, ali treba da nauči da štiti druge, kako bi sutra umela da zaštititi sebe.“

Događaj s radiom naučio me je nečemu veoma važnom. Majka me je tada opomenula da svoje reči valjano odmerim pre no što ih izgovorim. „Svaku reč prevrni po ustima sedam puta i tek onda je izreći“, podučila me je. „Jednom kad je nešto izrečeno, ne može se poreći.“ Setila sam se kako je u priči iz *Hiljadu i jedne noći* jedna jedina pogrešna reč donosila nesreću i propast onome ko bi je izgovorio. Ako bi kalif, ili kralj, bio nezadovoljan, smesta je pozivao *siafa*, dželata.

No reči su mogle i da izbave onog ko ih je nizao vešto. To se desilo Šeherezadi, pripovedačici hiljadu i jedne priče. Kralj beše spreman da joj odrubi glavu, ali se ona izbavila zahvaljujući veštini kojom je baratala rečima.

Silno sam želela da otkrijem kako joj je to pošlo za rukom.

2.

ŠEHEREZADA, KRALJ I REČI

U PREDVEČERJE jednog dana mati mi objasni zašto ove priče nose naziv *Hiljadu i jedna noć*. Mlada nevesta Šeherezada beše primorana da iz večeri u več, hiljadu i jednu noć, tka po jednu zanosnu, očaravajuću pripovest, ne bi li svog ljutitog muža, kralja, sprečila u naumu da je pogubi u cik zore. Bila sam užasnuta. „Majko, ne dopadne li se kralju Šeherezadina priča, hoće li doći dželat?“ Pokušavala sam da nađem izlaz za sirotu devojkicu. Priželjkivala sam mnoštvo drugih mogućnosti. Kako da Šeherezada nastavi da živi čak i ukoliko se kralju ne dopadne njena priča? Zašto Šeherezada ne može da kaže šta želi, ne mareći za kraljeve želje? Ili, zašto ne može da preokrene situaciju u svoju korist i primora kralja da, za promenu, *on* svake večeri smišlja novu, očaravajuću pripovest za nju? Tada bi uvideo koliko je strašno udovoljavati nekom ko ima moć da te skрати za glavu. Majka mi je skrenula pažnju da najpre moram da se upoznam s detaljima, a tek onda tražim odgovore.

Šeherezadin brak s kraljem, rekla mi je, nije nalikovao drugim brakovima. Sklopljen je u veoma lošim okolnostima. Kralj Šahrijar pronašao je svoju suprugu u krevetu s robom, te im je, ophrvan bolom i besan kao ris, oboma odsekao glavu. Na vlastito iznenađenje, shvati da njegova srdžba ovim ne beše ugašena. Odmazda je svake noći opsedala njegove misli. Morao je da usmrti još žena. Tako naloži svom veziru, Šeherezadinom ocu, da mu svake večeri dovede po devicu. Kralj bi se njome oženio, proveo noć s njom i pogubio je u zoru. Tako prodoše tri godine i više od hiljadu nedužnih devojaka izgubi život, sve dok se narod ne pobuni proklinjući ga. Ljudi stadoše zazivati Alaha i tražiti da svrgne vladara s trona. Žene digoše svoj glas, majke su plakale, roditelji bežali s kćerima, dok u gradu ne ostade ni jedna jedina devica spremna za telesno zbliženje. Kada je rođak Samir počeo da skače gore-dole i vičući zahteva jasnije objašnjenje, majka nam reče da telesno zbliženje izgleda tako što mlada i mladoženja legnu u isti krevet i spavaju do zore.

Na koncu u gradu ostadoše samo dve device – Šeherezada, najstarija vezirova kći, i Dunjazada, njena mlađa sestra. Kada je vezir s večeri stigao kući, bled i zabrinut, Šeherezada ga upita šta mu je. On joj poveri svoju muku, a ona se pone na način koji nije očekivao. Umesto da ga preklinje da joj pomogne u begu, ona se smesta ponudi da ode i provede noć s kraljem. „Želja mi je da me daš za ženu kralju Šahrijaru“, rekla mu je. „Živeću, ili život dati, u zalag za živote muslimanskih kćeri devičanskih, izbaavljenih iz ruku njegovih i tvojih.“

Šeherezadin otac, koji je svoju kćer silno voleo, usprotivi se njenom naumu i pokuša da joj ponudi neko drugo